

דו"ח ועדת הניטור של מכינת סדארה

רקע:

בנובמבר 2019 מינה הרקטור ועדה לבחינת מכלול ההיבטים של מכינת סדארה לסטודנטים ממזרח ירושלים. חברי הוועדה הם:

פרופ' אסף פרידלר, יו"ר
פרופ' מונא ח'ורי-כסאברי
פרופ' לימור שיפמן
מיכל ברק
דליה רוט גביון

אפרת בנימיני מלשכת הרקטור הייתה רכזת הוועדה.

על הוועדה היה לבדוק את מכלול ההיבטים האקדמיים והמינהליים של הפעלת התוכנית, כולל תמונת מצב של הישגי התוכנית עד כה, האתגרים העיקריים והצעות באשר להיבטים שראוי לשמר ולהיבטים שטעונים שיפור. הנושאים הספציפיים כללו בין היתר את היעדים של המכינה, מבחינת מספר הסטודנטים (מתחילים, מסיימים ומתקבלים לתואר ראשון) ומבחינה איכותית, ומה נחוץ כדי לממש את היעדים הללו. בנוסף נבחן נושא קליטת בוגרי המכינה בלימודים באוניברסיטה, ובכלל זה היבטים שקשורים לתנאי הקבלה ולתכניות סיוע. הוועדה קיימה 11 ישיבות בחודשים נובמבר 2019 עד פברואר 2020, ונפגשה עם מכלול הגורמים הרלוונטיים לפעולת מכינת סדארה, בהם הנהלת מכינת סדארה, הנהלת ביה"ס לתלמידי חו"ל, סטודנטים במכינה, בוגרי המכינה, מורים במכינה, מורים ביחידה לעברית, אנשי מנהל הסטודנטים והיחידה לרישום ומיון מועמדים, אנשי המכינה האוניברסיטאית, אנשי דיקנט הסטודנטים וכן ראשי חוגים, מרצים ומתרגלים הקולטים את בוגרי סדארה בשנה א באוניברסיטה (כולל כאלה המלמדים בקורסי התמיכה הייעודיים לבוגרי סדארה). הוועדה מודה לכולם על שיתוף הפעולה, האכפתיות הרבה וההתגייסות למען המטרה.

ככלל, הוועדה התרשמה עמוקות מהפעילות המבורכת ומהמחויבות יוצאת הדופן של כל הנוגעים בדבר, ובמיוחד צוות המכינה, והנהגת בית-הספר רוטברג, למען המטרה של שילוב תלמידי מזרח ירושלים באוניברסיטה העברית והנגשת ההשכלה הגבוהה לאוכלוסייה זו. הוועדה משבחת את העוסקים במלאכה גם על התוצאה, גם על ההיערכות וגם על שביעות הרצון של הסטודנטים. עבודתם סייעה רבות להגדלת מספר הסטודנטים הערבים באוניברסיטה, סיפקה הזדמנויות לימודיות לסטודנטים ממזרח ירושלים, תרמה רבות

לשיפור המגוון באוניברסיטה וחוללה שינוי חברתי במזרח ירושלים. הוועדה מבטאת הערכה רבה לצוות המורים המסור של המכינה.

מטרת המלצות הוועדה, כפי שתפורטנה במסמך זה, היא לשפר עוד יותר את מכינת סדארה תוך הסקת מסקנות מהנתונים שהצטברו לאחר מספר שנות פעילות של המכינה. נקודת המוצא היא שהמכינה מהווה למעשה לא רק שנת מעבר בין התיכון לבין האוניברסיטה, אלא מעבר בין שני עולמות שונים בתכלית מכל הבחינות: שפה, תרבות, שיטות למידה, רמה אקדמית, ובמקרים רבים יציאה מהבית בפעם הראשונה לסביבה לא מוכרת, שבה תלמידי סדארה מהווים קבוצת מיעוט. האתגר לגשר על הפערים הללו במהלך שנה אחת הוא אדיר.

*הדו"ח כתוב בלשון זכר, אך ההתייחסות בכל מקרה היא לכל המגדרים.

עיקרי ההמלצות:

1. ייעוד המכינה הוא להכשיר את הסטודנטים ללימודים אקדמיים באוניברסיטה. ייעוד זה צריך להנחות את תוכנית הלימודים, תכני הלימוד ומנגנוני ההערכה והמיון. בעיקר נדרשת התאמה של הוראת השפות (עברית ואנגלית) ושל כישורי החשיבה בקורסים, כך שהמכינה תהיה מכוונת יותר אקדמית.
2. יש להשאיר את מכינת סדארה בבית הספר לתלמידי חו"ל ולא להעביר אותה למכינה האוניברסיטאית. ניתן להשאיר אחוז מסוים של סטודנטים הבשלים להתמודד עם הסביבה המורכבת יותר במכינת חו"ל, אך יש להקפיד שרמת האנגלית שלהם תהיה מתאימה לדרישות מכינה זו.
3. יש לבנות מנגנון תיאום אקדמי בקורסי התוכן והאנגלית בין סדארה (ומכינת חו"ל בכלל) לבין המכינה האוניברסיטאית. לשם כך, יש להקים ועדת היגוי אקדמית למכינות. ועדת ההיגוי תקבע את תנאי הקבלה למכינות השונות, את תוכניות הלימודים והיבטים אקדמיים אחרים ותעקוב אחר יישום המלצות דוח זה. ועדת ההיגוי תהיה מתואמת עם היחידה לאנגלית שפה זרה לצורך לימודי האנגלית.
4. יש לקבוע מנגנון מיון אחיד ומדויק למכינה, ולהעלות את סף הקבלה למכינה למינימום ממוצע ציונים של 85 בתאוג'יה. גם סף הקבלה על תנאי (על סמך ציונים חלקיים מבית הספר) צריך להיות ממוצע 85.
5. סטודנטים בעלי ממוצע 80-85 בתאוג'יה ורמת אנגלית של 4.5 ומעלה יוכלו להגיש בקשה להתקבל לאולפן הקיץ. בקשתם תיבחן ע"י ועדת ערעורים שתוקם לצורך העניין. סטודנטים עם ממוצע תאוג'יה מתחת ל-80 לא יוכלו להתקבל לסדארה.
6. מומלץ לקבוע יעד לשיעור הגידול במספר הסטודנטים בסדארה משנה לשנה. לאור הגידול המשמעותי שנעשה עד כה, לא ניתן לקלוט סטודנטים נוספים במסגרת התשתיות הקיימות. מומלץ לכן לעצור בשלב ראשון את הגידול ובמקביל להשקיע בתשתיות, בהכשרת מורים נוספים וביישום המלצות דו"ח זה, השקעות שיאפשרו גידול מבוקר עתידי של סדארה. ייתכן שעצירת הגידול במספר הסטודנטים תקרה באופן טבעי כתוצאה מהעלאת סף הקבלה – העלאת הסף ל-85 הייתה מאפשרת קבלה של כ-400 סטודנטים בלבד ב-תש"ף. מספר זה מהווה גודל סביר לסדארה במסגרת התשתיות הקיימות, ויבחן כל שנה מחדש ע"י הרקטור.
7. מומלץ לקבוע רמת מינימום באנגלית כתנאי קבלה לסדארה (רמה 5), ולבטל את רמה 5.5.
8. יש להגדיל את המשקל של אולפן הקיץ בעברית כשלב ממיין לכניסה למכינה.

9. יש להרחיב את קורס הקיץ בסיום המכינה ברמה ד' בעברית כך שיכלול מלבד 140 שעות עברית גם הכנה לאקדמיה. אנו ממליצים שלקורס רמה ד' יתווספו 60 שעות נוספות. בנוסף, מומלץ להעלות את ציון המעבר של קורס רמה ד' בקיץ (כרגע ציון המעבר הוא 65) או לחילופין להעלות את רמת הבחינה, כך שיגיעו לאוניברסיטה רק התלמידים המסוגלים ללמוד בשפה העברית ועם מיומנויות אקדמיות בשנה א' באוניברסיטה. יש ליישם המלצה זו כבר השנה, במיוחד לנוכח משבר הקורונה שפגע בלימודים במהלך סמסטר ב'.

10. יש לחזק את יכולת החשיבה הביקורתית, כהכנה ללמידה אקדמית באמצעות לימודי העברית, האנגלית והקורסים הדיסציפלינאריים. לצורך כך יש לעדכן את חומרי הלימוד ולתמרץ את המורים להשתתף בהכשרה.

11. יש לשים דגש בשיעורי העברית על **הוראת העברית הדבורה והפחתת כמות הזמן המוקדש לנושא הדקדוק**, במיוחד ברמות הגבוהות. ברמות הגבוהות יש לחשוף את התלמידים למאמרים בתחומים שונים שיש להם נגיעה ללימודים באוניברסיטה. המטרה היא להכין את התלמידים לשיח האקדמי, קרי הבנת מושגי יסוד בנושאים שונים, פיתוח החשיבה ויכולת הדיון. יש גם לחולל שינוי במבנה בחינות הרמה, במיוחד ברמות הגבוהות, כך שיכילו פחות דקדוק ויותר תרגילי הבנה, שמיעה וכתובה.

12. הוראת אנגלית במכינה תהיה כפופה לסמכות המקצועית של היחידה להוראת אנגלית (אנגלית שפה זרה) באוניברסיטה, ותפעל לפי הנחיותיה המקצועיות של היחידה.

13. יש לשאוף ללמד את קורסי התוכן בעברית. יש לבחון את ההיתכנות של הוראת קורס אחד באנגלית עבור סטודנטים עם רמת אנגלית גבוהה.

14. **סטודנטים שנדרשים ללמוד בשנה א' רמה כלשהי גם בעברית וגם באנגלית, יחויבו לפצל את לימודיהם בשנה א' באישור סגן דיקן להוראה.** פיצול זה לא יעלה את שכר הלימוד שהסטודנטים משלמים.

15. יש למנות למכינה פסיכולוג או עובד סוציאלי קבוע.

16. יש לשקול הקמה של מכינה מדעית בקמפוס ספרא בגבעת רם.

1. רקע על מכינת סדארה:

מאז הקמתה של מכינת סדארה גדל מספר הסטודנטים ממזרח ירושלים במכינות רוטברג באופן חד, בעיקר בשנת תש"פ. במכינת סדארה מספר הסטודנטים גדל פי 2-1.5 מידי שנה (מלבד בשנת 2017-2018). בשנת תש"פ צומצם משמעותית מספר הסטודנטים ממזרח ירושלים שלומדים במכינה לתלמידי חו"ל, כך שכ-90% מהסטודנטים ממזרח העיר לומדים במכינת סדארה.

שנה	סה"כ סטודנטים ממזרח ירושלים במכינות רוטברג	סה"כ סטודנטים בסדארה
2016-2015	137	70
2017-2016	213	129
2018-2017	193	131
2019-2018	291	210
2020-2019	455	415

כיום יש כ-40 תלמידי מזרח ירושלים במכינת העולים הרגילה. תלמידים אלה שונים לרוב ברקע שלהם מתלמידי סדארה. נכללים בהם בעיקר תלמידים שהגיעו מבתי ספר פרטיים ותלמידים משכבות סוציו-אקונומיות גבוהות יותר. ההחלטה של ביה"ס לתלמידי חו"ל לרכוז את רוב תלמידי מזרח ירושלים במכינת סדארה נובעת בין היתר מכך שמדובר ב"כור היתוך תרבותי" שצריך להתבצע בהדרגה. תוכנית הלימודים בשתי המכינות זהה כך שאין עדיפות לקבוצה זו או אחרת מבחינת הקבלה לאוניברסיטה בסיום המכינה.

במכינת סדארה יש שתי מגמות: רוח/חברה וטבע (ראו סעיף "תוכנית הלימודים" בהמשך). במגמת רוח/חברה נלמדים מספר קורסים בסיסיים בערבית בסמסטר א, בעוד שבמגמת טבע הלימודים הם רק בעברית. השנה נפתחה בפעם הראשונה תוכנית מצטיינים במסגרת סדארה. רוב תלמידי סדארה מגיעים ללא שום רקע בעברית ועם רמת אנגלית נמוכה. לכן חלק גדול מהלימודים הוא לימודי עברית ואנגלית. גם לכך נתייחס בפירוט בפרק על תוכנית הלימודים.

הגיודל החד במספר התלמידים בסדארה יצר אתגרים ניכרים. צוות המכינה, והנהגת בית-ספר רוטברג, פעלו בצורה מצוינת להתמודד עם האתגרים הללו. ההתגייסות סיעה רבות להגדלת מספר הסטודנטים הערבים באוניברסיטה,

סיפקה הזדמנויות לימודיות לסטודנטים ממזרח ירושלים ותרמה רבות לשיפור המגוון באוניברסיטה. הוועדה מבטאת הערכה רבה לצוות המורים המסור של המכינה.

בה בעת, מכינת סדארה מתמודדת עם קשיים לוגיסטיים ומהותיים. במישור הלוגיסטי המכינה מתקשה במציאת חדרי לימוד לסטודנטים ובגיוס מורים להוראת עברית ואנגלית. במישור המהותי מתעוררת שאלה לגבי רמת המוכנות של הסטודנטים ללימודים אקדמיים והיכולת של האוניברסיטה לקלוט רבים מהם ללימודים בתשפ"א. הוועדה התרשמה ש**מספר הלומדים בסדארה גדל באופן מהיר מדי בהתחשב בתשתיות הקיימות ובמספר המורים הקיים**, דבר שעלול להתבטא ביכולתם של הסטודנטים להצליח בלימודים. הוועדה ממליצה לקבוע אמות-מידה קפדניות יותר בקבלה למכינה ולעצור בשלב ראשון את הגידול במספר הסטודנטים עד לשיפור התשתיות (כגון תוספת כיתות) והכשרה של מורים נוספים שיאפשרו הגדלה עתידית של מספר הלומדים בסדארה.

2. השיור הארגוני של מכינת סדארה:

מכינת סדארה נמצאת כיום בבית הספר רוטברג לתלמידי חו"ל וכפופה אליו אקדמית ומנהלית. עוד לפני הקמת מכינת סדארה עלתה השאלה אם זהו המיקום הנכון עבורה או שמא סדארה אמורה להשתייך למכינה האוניברסיטאית. לאחר פגישות עם הגורמים הרלוונטיים ודיונים פנימיים בין חברי הוועדה, המלצתנו היא להשאיר את מכינת סדארה בבית הספר לתלמידי חו"ל, כמו שאר בעלי הבגרות הלא ישראלית. נקודה חשובה בהקשר זה היא שרמת העברית הנמוכה של התלמידים לא מאפשרת לימודים במכינה האוניברסיטאית. הדגש בסדארה, בניגוד למכינה האוניברסיטאית, הוא על לימודי עברית ואנגלית והכנה לאקדמיה מנקודת פתיחה שונה לחלוטין מאשר זו של התלמידים במכינה האוניברסיטאית.

עם זאת, הוועדה ממליצה על תיאום אקדמי מלא בקורסי התוכן (וכן בקורסי האנגלית אם הם נלמדים באותה רמה) בין מכינת חו"ל בכלל וסדארה בפרט לבין המכינה האוניברסיטאית מבחינת תכני הלימוד, הבחינות וכו'. לשם כך, יש להקים ועדת היגוי אקדמית למכינות. ועדת ההיגוי תקבע את תנאי הקבלה למכינות השונות, את תכניות הלימודים והיבטים אקדמיים אחרים ותעקוב אחר יישום המלצות דוח זה. ועדת ההיגוי תהיה מתואמת עם היחידה לאנגלית שפה זרה לצורך לימודי האנגלית.

3. הקבלה לסדארה:

כיום, הקבלה לסדארה כוללת שלושה מרכיבים:

- (1) ממוצע 80 בתאוג'יהי (על פי רוב המועמדים מתקבלים על תנאי על סמך ממוצע הציונים בכיתות יא' ו-יב' משום שציוני התאוג'יהי מגיעים מאוחר יותר). תלמידים עם ממוצע 70-80 מתקבלים על תנאי שיעברו את אולפן הקיץ בהצלחה.
- (2) ריאיון אישי.
- (3) ציון מעבר 60 באולפן קיץ.

מבחינה כרונולוגית – הליך הקבלה הוא:

- המועמדים שולחים את הציונים שלהם (ציוני יא' ו-יב'. ציוני התאוג'יהי מגיעים רק באמצע יולי). המועמדים מתקבלים על סמך ציוני יא-יב.
- המועמדים מוזמנים למבחני מיון באנגלית ועברית.
- המועמדים מוזמנים לריאיון שמתקיים על ידי שני יועצים (מעט מאוד תלמידים נופלים בשלב הריאיון).
- מועמדים שממוצע הציונים שלהם בין 70-80 מתקבלים על תנאי לאולפן הקיץ. הם יתקבלו למכינה אם יעמדו בדרישות אולפן הקיץ.
- מועמדים שממוצע התאוג'יהי הסופי שלהם נמוך מהממוצע הנדרש לקבלה לסדארה, קבלתם בטלה והם מקבלים חזרה את דמי הרישום

בשנים קודמות היה הממוצע הנדרש גבוה יותר, אך הוא הורד בתשע"ח. בפועל הריאיון האישי לא מנפה כלל אלא משמש יותר למסירת מידע על תוכנית הלימודים. בנוסף עוברים המועמדים מבחני רמה בעברית ובאנגלית. לשם המחשה בשנת תשע"ט פנו 1000 מועמדים להתקבל למכינה. 575 עמדו בסף הציונים הנדרש וכולם עברו את הריאיון. 480 נרשמו לאולפן הקיץ (על פי כל הקודם זוכה) 15 מתוכם לא עברו את אולפן הקיץ (3%).

ממוצע ציוני התאוג'יהי של סטודנטים שהתקבלו לסדארה בשנת תש"פ:

ממוצע	מספר תלמידים
מעל 90	194
מעל 85	204
מעל 80	217
מעל 75	84
מעל 70	37
סה"כ	575

מבדיקה של מדור מיון והערכה אשר בחן את ממוצע הציונים בשנה א' של סטודנטים ממזרח ירושלים בתשע"ח ובתשע"ט (סמסטר א' בלבד) עולה כי מבין תנאי הקבלה למכינה, ציון התאוג'יהי ורמת האנגלית הם המנבאים הטובים ביותר להצלחה בשנה א', אף כי גם להם כושר ניבוי בינוני בלבד. יש לזכור גם כי סטודנטים בעלי ממוצע תאוג'יהי גבוה במיוחד עשויים להתקבל בקבלה ישירה. בשנת תשע"ח החלו ללמוד באוניברסיטה העברית 49 סטודנטים שהתקבלו בקבלה ישירה על סמך התאוג'יהי, בשנת תשע"ט היה מספרם 71 ובתש"פ 51. מדובר באוכלוסייה קטנה יחסית למספר הלומדים בסדארה, הממשת לימודים כמעט אך ורק בפקולטות העיוניות. נספח 3 מתאר את ערכי

הקבלה הישירה על סמך התאוג'יהי לשנת הלימודים תשפ"א ונספח 4 את התפלגות החוגים בהם מימשו המתקבלים בקבלה ישירה זו.

התפלגות רמת האנגלית ההתחלתית בשנת תש"פ בקרב תלמידי סדארה היתה:

רמה	אחוז התלמידים
5.5	10%
5	19%
4.5	21%
4	22%
3	20%
2	8%

המלצות הוועדה:

1. לאור מצוקת התשתיות והמחסור במורים, יש לעצור בשלב ראשון את הגידול במספר התלמידים בסדארה ובמקביל להשקיע בתשתיות ובהכשרת מורים נוספים, השקעות שיאפשרו גידול מבוקר עתידי של סדארה. ייתכן שעצירת הגידול במספר הסטודנטים תקרה באופן טבעי כתוצאה מהעלאת סף הקבלה – העלאת הסף ל- 85 היתה מאפשרת קבלה של כ- 400 סטודנטים בלבד ב-תש"ף. מספר זה מהווה גודל סביר לסדארה במסגרת התשתיות הקיימות, וייבחן כל שנה מחדש ע"י הרקטור.
2. יש להמליץ למועמדים לאוניברסיטה ללמוד במכינת סדארה כהכנה ללימודים האקדמיים שלהם. סיכויי הקבלה לאוניברסיטה של בוגרי המכינה גבוהים בהרבה מאלו של מועמדים ללא מכינה, המתקבלים בקבלה ישירה למצטיינים על סמך התאוג'יהי.
3. יש להעלות את סף הקבלה למכינה כך שיהיה ממוצע ציונים 85 בתאוג'יהי ולהתאים את תנאי הקבלה 'על תנאי' לסף זה.
4. מועמדים עם ממוצע 80-85 בתאוג'יהי ורמת אנגלית של 4.5 ומעלה יוכלו להגיש בקשה להתקבל לאולפן הקיץ, שתיבחן ע"י ועדת ערעורים שתוקם לצורך העניין. מועמדים עם ממוצע תאוג'יהי מתחת ל-80 לא יוכלו להתקבל לסדארה.

5. יש לבטל את הריאיון האישי. לקיים במקומו מפגש חשיפה קבוצתי להסבר על המכינה ועל הליך הקבלה לאוניברסיטה בהשתתפות המועמדים והוריהם.
6. יש להגדיל את המשקל של אולפן הקיץ כשלב מיינין: להבהיר למועמדים שאולפן הקיץ הוא תקופת מבחן, שבה נבחנת גם הבשלות שלהם ללימודים במכינה מבחינה אקדמית והתנהגותית. יש להקשיח את תנאי המעבר בין אולפן הקיץ למכינה בין אם על ידי העלאת ציון המעבר או על ידי הקשחת הבחינות. ציון המעבר צריך להיות ידוע מראש ולהתפרסם באתר המכינה ובמידע שנמסר למועמדים.
7. לקבוע רמת מינימום באנגלית כתנאי קבלה לסדארה (רמה 5) ולבטל את רמה 5.5. למועמדים שהאנגלית שלהם ברמה 4 ומעלה ניתן להציע הרחבות כגון קורסים שינתנו באנגלית או לימודים במכינת חו"ל הרגילה.
- 4. הנשירה מסדארה:**

אחוז הנושרים ממכינות רוטברג בכלל וממכינת סדארה בפרט נמוך מאד:

שנה	סה"כ תלמידים ממזרח ירושלים ברוטברג	סה"כ תלמידים בסדארה	סהכ תלמידים במכינה הרגילה	סהכ מסיימים במכינה הרגילה	% מסיימים במכינה הרגילה	מסיימים סדארה	% מסיימים מתוך התלמידים שהתחילו ללמוד בסדארה
2016-2015	137	70	67	62	93%	58	83%
2017-2016	213	129	84	84	100%	120	93%
2018-2017	193	131	62	53	85%	127	97%
2019-2018	291	210	81	89	110%	189	90%

5. תכנית הלימודים במכינה:

מכינת סדארה מכשירה בוגרי תיכון ממזרח העיר ירושלים לקראת קבלה ללימודים באוניברסיטה. זוהי שנת מעבר בין התיכון לאוניברסיטה בהיבטים רבים. עיקר המאמץ מוקדש ללימוד עברית החל מרמת מתחילים ועד לרמה שמאפשרת לימודים אקדמיים. זהו אתגר אדיר. יש במכינה היבטים של גישור על הפער בין התיכון לאוניברסיטה (למשל יחס אישי של המרצים, ייעוץ אישי לסטודנטים, קבוצות לימוד קטנות) והיבטים של הכנה לאקדמיה. הוועדה התרשמה שיש לחזק את ההיבטים האקדמיים במכינה בתוכנית הלימודים ובשיטות ההוראה וההערכה.

תכנית הלימודים במכינה (ראו נספח 2) כוללת שיעורי עברית, אנגלית וקורסי תוכן.

עברית:

נראה שהיחידה לעברית עושה מלאכת קודש בהוראת העברית לתלמידי סדארה. התלמידים שיבחו את לימודי העברית והרעיפו מחמאות על מורי היחידה. זו יחידה יוצרת, לומדת, משתלמת ומתעדכנת. והיחס האישי של המורים לתלמידים הוא עוגן משמעותי עבורם במעבר לאוניברסיטה.

עם זאת מרצים שונים שהעידו בפני הוועדה הלינו רבות על הידע בעברית של התלמידים. תלמידי סדארה, כך טענו, אינם מצליחים להתמודד עם העברית בהרצאות בשיעורים השונים, הן בהבנת הנקרא ובהבנת הנשמע הן ביכולת התלמידים להביע עצמם בעל פה. מעדויות של מרצים, נראה שברמות הגבוהות של לימודי העברית מתרכזים לא מעט בדקדוק ופחות בהכוונת ההוראה לתחומים שונים הנלמדים באקדמיה ובעברית דבורה. לדברי מרצים אלה, התניית הקבלה לאוניברסיטה בסיום רמה ד' באולפן הקיץ לאחר סיום הלימודים במכינה סייעה בשיפור היכולת של התלמידים להתמודד עם בעיית השפה בשנה א' באוניברסיטה, אך אין בה די.

אנגלית:

חלק ניכר מתלמידי המכינה העידו על דפוס חוזר של הוראה העוסק בטקסטים בלבד. המרצים השונים העידו על רמת אנגלית נמוכה, במיוחד בתחום התקשורת. לדבריהם, התלמידים אינם מבינים מאמרים באנגלית ויכולת ההבעה שלהם באנגלית נמוכה עד נמוכה מאוד. הייתה ציפייה שהאנגלית תכפר על החוסר בעברית, מאחר שזו שפה שנלמדה כבר בבתי הספר שלהם, ואולם נראה שרוב התלמידים ממוינים במכינה – במבחן פנימי נוסף לבחינת אמירם – לרמות נמוכות יותר. רוב התלמידים מתעקשים בהתחלה להישאר ברמה ששובצו בה על סמך בחינת אמירם, אך במהלך הסמסטר הם מבקשים לרדת לרמה נמוכה יותר. ייתכן שהסיבה לכך היא הציונים הנמוכים שהם מקבלים.

מדברי מנהלי המכינה נראה שמתקבלים גם תלמידים שרמת האנגלית שלהם נמוכה מהנדרש (אף נפתחה לכך כיתה מיוחדת – רמה 5.5) וזאת בתנאי שיצליחו ברמה זו, שאם לא כן לא יעברו לסמסטר ב'.

שיעורי תוכן:

נדמה שיש על התלמידים עומס גדול מדי של שיעורי תוכן. תלמיד לומד בממוצע בין 30 ל-48 שעות של קורסים דיסציפלינאריים (תלוי במגמה), ועל כך הלינו בעיקר התלמידים. לטענתם, אין להם מספיק זמן להעמיק בתוכן הנלמד.

על סמך חלק מהשיעורים הנלמדים במכינה מקבלים התלמידים פטור מקורסי שנה א' מסוימים בחוגים ספציפיים וזאת בתיאום עם ראשי החוגים. הסילבוס בקורסים המקנים פטור מאושר בדרך כלל על ידי ראשי החוגים השונים, ואישור זה הוא תנאי לקבלת הפטור. התלמידים העידו על כך שהפטור הניתן להם מקורסים מקבילים בשנה א' מקל עליהם מאוד ומקטין את העומס בשנה זו ובעיקר את ההתמודדות הלא פשוטה עם האופי האקדמי הלוחץ של הלימודים. קורסים אלה, הם העידו, גם מסייעים בידיהם בהבנת קורסים אחרים בחוג הנשענים על הידע הנלמד בהם. התייחסויות אחרות לשיעורי התוכן ערערו על דרך ההוראה שלהם ועלו טענות לפיהן ההוראה

נעשית כמו בבית ספר תיכון, והיא אינה מתאפיינת בעידוד החשיבה והקניית מיומנויות אקדמיות אלא בהקניית ידע בלבד.

המלצות הוועדה

יש להדגיש את הפן של הכנה לאקדמיה בתוכנית הלימודים. בהוראת העברית והאנגלית ובקורסים הדיסציפלינריים, ההוראה צריכה לאתגר את התלמידים ללמוד בצורה אקדמית: לחפש מקורות (גם אם ברמה קלה), לקרוא ולסכם חומר, לחבר בין הלימוד לבין שאלה שמניעה אותו, לפתח מיומנויות דיבור והצגה.

עברית

1. לשים דגש בשיעורי העברית על הוראת העברית הדבורה והפחתת כמות הזמן המוקדש לנושא הדקדוק, במיוחד ברמות הגבוהות. ברמות הגבוהות יש לחשוף את התלמידים למאמרים בתחומים שונים שיש להם נגיעה ללימודים באוניברסיטה ולבנות את הקבוצות בחלוקה דיסציפלינרית. המטרה היא להכין את התלמידים לשיח האקדמי, כלומר הבנת מושגי יסוד בנושאים שונים, פיתוח החשיבה ויכולת הדיון.
2. היחידה לעברית נהגה נכון כאשר הכניסה את תכנית השמע למסגרת התוכנית הכללית. מתוכנית הלימודים נראה כרגע שחלקו של השמע בציון הכללי בעברית הוא בין 5% ל-10%, וכי רוב הסטודנטים עוברים את מבחן השמע בציונים גבוהים, אך לנוכח הקשיים שיש לסטודנטים בשנה א', נראה שצריך להרחיב את חלקה של ההאזנה בתוכנית הלימודים, ואף להעלות את רמתה. בנוסף, ברמות הגבוהות (מרמה ד' ומעלה) יש ליצור תכניות שמע ברמה של הרצאה באוניברסיטה בנושאים הנלמדים בחוגים השונים. בכך תגבר יכולת התלמידים להסתגל לקצב טבעי של הרצאה בלימודיהם בשנה א'.
3. פיתוח מיומנויות הכתיבה הוא חלק מתפקידיהם של המורים לעברית, ואכן מוקדש לכך זמן. ואולם אם בוחנים את יכולת הכתיבה האקדמית של התלמידים, נראה שאין די בכך וכי יש להקדיש לנושא הכתיבה יותר זמן ויותר משאבים.
4. יש לחולל שינוי במבנה לימודי ובחינות הרמה, במיוחד ברמות הגבוהות, כך שיכילו פחות דקדוק ויותר תרגילי הבנה, שמע וכתיבה.
5. כדי ליישם את החלטות הוועדה נראה שיש לחזור לתכנית הלימודים שבה ניתנו 16 שעות שבועיות של עברית ברמות א'-ג', 12 שעות לרמה ד', 10 שעות לרמה ה' ו-8 שעות לרמה ו'. את השעות האלה אפשר לקחת מקורסי תוכן הניתנים במכינה, וזאת כדי למנוע עומס יתר על תכנית הלימודים אשר ממילא היא גדושה מאוד.

אנגלית

6. אין לקבל לסדארה תלמידים מתחת לרמה 5. לתלמידים אלה יהיה קשה מאוד להשתלב בלימודים האקדמיים. יתר על כן, נוכחותם מקשה על התקדמות התלמידים האחרים בתוכנית, והיא דורשת משאבים שאפשר להקצות אותם לתלמידים האחרים שסיכוייהם להשתלב באקדמיה טובים יותר. הסטודנטים ילמדו בסמסטר א' רמה 5, בסמסטר ב' רמה 4 ובקורס קיץ רמה 3.
7. הוראת אנגלית במכינה תהיה כפופה לסמכות המקצועית של היחידה להוראת אנגלית (אנגלית שפה זרה) באוניברסיטה, ותפעל לפי הנחיותיה המקצועיות של היחידה בכל האספקטים. יש להתאים את הוראת האנגלית למתווה שיחול בכל האוניברסיטה.
8. יש לעדכן את חומרי הלימוד (מאמרים עדכניים, הוראה אינטראקטיבית, קטעי האזנה ועוד), כך שיהיו רלוונטיים ללימודים באוניברסיטה.
9. מבין כל מיומנויות הלמידה יש לחזק בעיקר את יכולת ההבעה בעל פה באמצעות משימות דיבור שונות. חשוב להביא את התלמידים לרמה של דיבור שוטף שתאפשר להם לנהל שיח במהלך לימודיהם האקדמיים.
10. יש לערוך למורים השתלמויות בתחום הוראת האנגלית התקשורתית ולגוון את דרכי ההוראה.
11. לקיים קשר רציף עם היחידה לשיפור ההוראה באוניברסיטה ולהשתתף בסדנאות שהיא עורכת כדי לשפר את ההוראה.
12. יש להוסיף במידת האפשר קורס תוכן שילמד באנגלית, לפחות עבור התלמידים שלהם רמת אנגלית גבוהה.

שיעורי תוכן

13. להשאיר את לימודי התוכן, אך להדגיש בהם יותר מיומנויות אקדמיות, כגון כתיבה אקדמית והעלאת שאלת חקר, ולהעלות את משקלן של אלה גם בציון הסופי. בכל השיעורים האלה חשוב מאוד לעודד חשיבה ביקורתית. יש לצמצם את שעות קורסי התוכן במידת הצורך כדי להקדיש יותר זמן לעברית, אנגלית ומיומנויות.
14. לשאוף ללמד את קורסי התוכן בעברית, למשל הקורס 'משטר וממשל במדינת ישראל' יכול להילמד בעברית קלה ובשיטות הוראה שהמורים לעברית משתמשים בהן.
15. לתמרץ את המורים להשתלם בסדנאות שיפור הלמידה הניתנות באוניברסיטה. הסדנאות מכשירות את המורים ללמד בשיטות מודרניות וחדישות.
16. יש לעקוב אחר הערכות ההוראה של המורים. הערכות ההוראה משקפות במידה רבה את מידת שביעות הרצון של התלמידים ואת ההישגים שלהם. מורים בעלי הערכות הוראה נמוכות צריכים לקבל הנחיה בבניית השיעורים שלהם. הערה זו נכונה לגבי כל השיעורים, אך בשיעורי התוכן חשיבותה רבה ביותר שכן שיעורים אלה הם השער לאוניברסיטה.
17. רצוי שעל שיעורי תוכן אלה תהיה ביקורת רציפה. מאחר שרוב המורים לא עברו הכשרה להיות מורים, חשובות שבעתיים ההכשרה והתמיכה האקדמית. על המנהלים האקדמיים לבקר בשיעורים אלה ולוודא שאין מקנים בהם רק תכנים, אלא בעיקר מיומנויות למידה המתאימות לאוניברסיטה.

סגל המכינה

18. מומלץ שהמורים במכינה ישתתפו בהכשרות מתאימות בדגש על שילוב מיומנויות אקדמיות והכנה ללמודים אקדמיים להוראת העברית, האנגלית ולקורסי התוכן.

19. מומלץ שהמורים לאנגלית יוכשרו ללמד על פי מתווה הוראת האנגלית באוניברסיטה.

20. במכינה עובדת רכזת-יועצת אחת במשרה מלאה. שאר הצוות איננו בתקן ולמכינה אין תקנים להוספת צוות קבוע. בשנת תש"פ עבדו לצידה 5 יועצים נוספים (תלמידי תואר שני ושלישי) בהעסקה חלקית לפי שעות בהיקף כולל של 3 משרות. הרכזים הם אנשי הקשר הישירים של הסטודנטים. הם נמצאים איתם בקשר אישי וישיר, מלווים אותם ומייעצים להם לקראת הלימודים באוניברסיטה. היועצים מתחלפים מידי שנה. נדרש סגל קבוע למכינה בכלל זה יש למנות למכינה פסיכולוג או עובד סוציאלי מוסמך ללוות את הסטודנטים לצד מספר יועצים. נדרשת הכשרה מקצועית ליועצים.

פעילות חברתית ותרבותית

21. תכנית המכינה כוללת טיולים ופעילות חברתית ותרבותית. זוהי פעילות חשובה מאד שמסייעת בגיבוש חברתי, ברכישת ידע כללי ובהפוגה מהלימודים. מומלץ להמשיך ולהרחיב את הפעילות.

22.

ראו בנספח 2 את פירוט חלוקת השעות בתוכנית הקיימת ואת השינויים המוצעים.

6. קבלת בוגרי סדארה לאוניברסיטה:

אחוז הלומדים באוניברסיטה מקרב בוגרי סדארה עלה בשנים האחרונות מכ-40% לכמעט 60%:

שנה	סיימו מכינה ברוטברג	סיימו סדארה	לומדים באוניברסיטה העברית	אחוז הלומדים באוניברסיטה העברית מכלל בוגרי מכינת חו"ל	לומדים באוניברסיטה העברית מבין בוגרי סדארה	אחוז לומדים באוניברסיטה מבין בוגרי סדארה
2016-2015	120	58	55	46%	23	40%
2017-2016	204	120	91	45%	41	34%
2018-2017	180	127	104	58%	71	56%
2019-2018	278	189	161	58%	111	59%

ציוני המכינה מתקבלים מאוחר, תהליך שמסרבל מאד את ההיערכות לקורסי רמה ד' בקיץ ובהמשך את הקבלה לאוניברסיטה, משום שבוגרי סדארה נמצאים בסטטוס של מתקבלים על תנאי עד למעבר מוצלח של קורס רמה ד' בקיץ.

מדור מיון והערכה באגף למינהל סטודנטים ביצע בדיקה מעמיקה של מצב ההרשמה והלימודים באוניברסיטה בקרב תלמידים ממזרח ירושלים בוגרי המכינות של ביה"ס לתלמידים מחו"ל (ראו את הדו"ח המפורט בנספח 1). המסקנות המרכזיות הן:

- (1) 83% מהמועמדים לאוניברסיטה ממזרח ירושלים בוגרי מכינת רוטברג מתקבלים לפחות לאחד מהחוגים שאליהם נרשמו. זהו נתון גבוה באופן משמעותי מאחוז המתקבלים לאוניברסיטה ממזרח ירושלים שלא למדו במכינה (48%).
- (2) אחוז המתקבלים מתוך כלל המועמדים ממזרח ירושלים דומה לאחוז המתקבלים מתוך כלל המועמדים לאוניברסיטה (67% ממזרח ירושלים, 70% מכלל המועמדים).

(3) אין הבדל בין סטודנטים בוגרי המכינה לבין סטודנטים ממזרח העיר שאינם בוגרי המכינה בסיכויי ההצלחה בשנה א'. אחוז הנכשלים (21% לעומת 24%, בהתאמה), ובעלי ציון נמוך מ-75 בשנה א' זהה (51% לעומת 59%, בהתאמה).

תנאי הקבלה לחוגים השונים נקבעים על סמך ציוני המכינה, הציון הפסיכומטרי ומרכיבים נוספים. מדור מיון והערכה בחן את הקשר בין הקריטריונים לקבלה לאוניברסיטה לבין הצלחה בלימודים על בסיס ממוצע הציונים בשנה א' בתשע"ח ובתשע"ט (סמסטר א' בלבד). מהבדיקה עולים הנתונים הבאים:

(1) ציון המכינה: לציון המכינה מתאם גבוה עם ממוצע ציוני שנה א' במדעי הטבע (מתאם של 0.57) ובבי"ס לסיעוד (מתאם של 0.60). לעומת זאת במדעי הרוח ומדעי החברה לא נמצא קשר בין ציון המכינה לממוצע שנה א'.

(2) הציון הפסיכומטרי: מתאמים אפסיים עם ממוצע שנה א' בקרב סטודנטים ממזרח ירושלים (בוגרי המכינה ואחרים).

(3) ציון תאוג'יהי - בקרב בוגרי המכינה המתאם בקרב כלל האוניברסיטה נמוך 0.19 ואילו בקרב אלו שלא למדו במכינה המתאם גבוה יותר: 0.33. ברמת הפקולטאות מספרי התלמידים קטנים מכדי לקבוע קשר סטטיסטי. עם זאת, בסיעוד נמצא כושר ניבוי טוב לתאוג'יהי בקרב בוגרי המכינה בלבד: מתאם של 0.49. במדעי החברה והרוח מתאם בינוני וגבוה לתאוג'יהי בקרב התלמידים שלא למדו במכינה: 0.41 במדעי החברה ו-0.60 במדעי הרוח. מכאן, שיש אינדיקציות לכושר ניבוי לציון התאוג'יהי. אולם חשוב לצרף שנים נוספות על הבדיקה הנוכחית, כך שיתאפשר לקבל מידע יציב יותר המבוסס על מספרים גדולים.

(4) רמת אנגלית: אין קשר בין ציון האנגלית ובין ממוצע שנה א' בקרב בוגרי המכינה, אך נמצא קשר בינוני בקרב התלמידים האחרים ממזרח ירושלים (מתאם של 0.02 בקרב בוגרי המכינה, 0.32 בקרב האחרים). גם במדעי החברה נמצא כושר ניבוי לציון האנגלית: 0.35. לא נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין שיעור הכישלונות ושיעור בעלי הישגים נמוכים מ-75 ובין רמת האנגלית. זאת הן בקרב בוגרי המכינה והן בקרב האחרים ממזרח ירושלים. אחוז בעלי ההישגים הנמוכים בקרב התלמידים ברמת בסיסי גבוה יותר מאחוז בעלי ההישגים הנמוכים בקרב התלמידים ברמות הגבוהות יותר של רמת האנגלית. פער זה מובהק בקרב בוגרי המכינה אך לא בקרב האחרים, ומוסבר בכך שבמכינה לומדים תלמידים רבים חסרי ידע כלשהו באנגלית ולכן בתום המכינה הגיעו רק לרמת בסיסי.

(5) רמת עברית: לא נמצא הבדל עקבי ומובהק סטטיסטית בין המכינאים והתלמידים האחרים באחוז הכישלונות ובאחוז בעלי הישגים נמוכים לפי רמת העברית. גם בקרב כלל התלמידים ממזרח ירושלים לא נמצא הבדל מובהק סטטיסטית לפי רמות העברית.

תוצאות אלה לגבי הידע בשפות עברית ואנגלית אינן תומכות בהשערה שחוסר השליטה בהן הוא גורם משמעותי בכישלון בלימודים או בהישגים נמוכים בלימודים. אולם יש להביא בחשבון שתלמידים בעלי רמה נמוכה בעברית או באנגלית נדרשים להגיע לרמת פטור עד תום הסמסטר השני של שנת לימודיהם השנייה. על כן הם לומדים

ונבחנו במספר קורסים "מקצועיים" (מחוג הלימודים) קטן יותר מהתלמידים בעלי הרמות הגבוהות של השפות. במחקר הנוכחי לא הובאו בחשבון הבדלים בהיקף הלימודים בשל המספרים הקטנים של הסטודנטים שעליהם מבוסס המחקר.

מסקנות:

- 1. לימוד במכינה** מסייע לבוגריה בקבלה לאוניברסיטה. אחוז המתקבלים בקרב בוגרי המכינה גבוה יותר מיתר התלמידים ממזרח ירושלים, הן מתוך שתחומי הלימוד שאליהם הם נרשמים ריאליסטיים יותר והן מתוך שציון המכינה מוסיף להם נתון קבלה שמאפשר להתקבל בערוץ קבלה נוסף – שקלול הציון הפסיכומטרי עם ציון המכינה. על כן יש מקום להמליץ על לימוד במכינה.
- 2. מסתמן שההכנה במכינה** מסייעת לבוגריה להגיע להישגים בלימודי שנה א' הדומים לאלו של תלמידים ממזרח ירושלים בעלי ציון פסיכומטרי גבוה יותר שלא למדו במכינה.
- 3. לציון המכינה** כושר ניבוי נמוך-בינוני של ממוצע ציוני שנה א' (אף כי טוב יותר מהציון הפסיכומטרי). אולם הבדיקה נערכה על כל התלמידים ללא הבחנה בין תחומי הלימוד (למעט ארבע פקולטאות) מאחר שמספר התלמידים קטן. לכן חשוב מאד להמשיך ולאסוף נתונים לבדיקה כזו גם בשנים הבאות.
- 4. לציון התאוג'יהי** כושר ניבוי בינוני של ממוצע שנה א'. גם כאן הבדיקה נעשתה בעיקרה ללא הבחנה בין תחומי הלימוד בשל מספר התלמידים הקטן. חשוב להמשיך בבדיקה בשנים הבאות. אם ימצא כושר ניבוי סביר לאחר איגום של הנתונים מהשנים השונות יהיה מקום לשקול הכנסת שימוש בציון זה בשילוב עם הציון הפסיכומטרי במקביל לקבלה על סמך ציון המכינה.
- 5. לציון הפסיכומטרי** כושר ניבוי אפסי בבדיקה הנוכחית. גם כאן חשוב להמשיך בבדיקה בשנים הבאות. אם תתקבל תוצאה דומה ויציבה יהיה מקום לשקול שינוי במדיניות השימוש בציון הפסיכומטרי כמרכיב בהליך המיון של המועמדים ממזרח ירושלים לאוניברסיטה.
- 6. רמת העברית** – אין הבדל בין בוגרי המכינה והתלמידים האחרים באחוז הכישלונות וההישגים הנמוכים (ממוצע קטן מ-75) ברמות השונות של השפה העברית. מבחינה זו, הלימודים במכינה הכינו בעלי רמה ד' להישגים דומים ולא נמוכים מאלו של בעלי רמה ד' שלא למדו במכינה.

7. קליטת בוגרי סדארה באוניברסיטה והצלחתם בלימודים

הישגי בוגרי סדארה בלימודי שנה א':

מדו"ח מדור מיון והערכה (נספח 1) עולה כי לא נמצא הבדל משמעותי בין בוגרי המכינה והתלמידים האחרים ממזרח ירושלים בממוצע שנה א'. זאת, למרות שהציון הפסיכומטרי של בוגרי המכינה נמוך יותר. תופעה דומה התקבלה גם בכל אחת מארבעת היחידות האקדמיות שנבדקו (הפקולטות למדעי הרוח, מדעי החברה ומדעי הטבע ובית הספר לסיעוד). ייתכן שההכנה של התלמידים במהלך הלימודים במכינה מאפשרת פיצוי על הפער בינם ובין התלמידים האחרים בציון הנמוך בבחינה הפסיכומטרית. מבחינת ההישגים בשנה א', לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה ובין

התלמידים ממזרח ירושלים האחרים. אולם אחוז הכישלון (ממוצע נמוך מ-60) בקרב כלל התלמידים ממזרח ירושלים גבוה מאחוז הנכשלים בקרב כלל התלמידים באוניברסיטה: 22% ממזרח ירושלים לעומת 6% מכלל תלמידי האוניברסיטה.

מבחינת נשירה, אחוז הנשירה הכללי מתוך התלמידים ממזרח ירושלים גבוה מאחוז הנשירה הכללי בקרב כלל תלמידי שנה א' באוניברסיטה: 27% ממזרח ירושלים, כ-10% מכלל האוניברסיטה, 9% בקרב כל הסטודנטים מהמגזר הערבי. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה ובין התלמידים האחרים ממזרח ירושלים, זאת הן בבדיקת כלל התלמידים והן בארבע היחידות האקדמיות שנבדקו.

התמיכה בבוגרי סדארה הלומדים באוניברסיטה מתבצעת בשני מישורים: תמיכה אקדמית ע"י החוגים ותמיכת מעטפת ע"י דיקנט הסטודנטים.

תמיכה ע"י דיקנט הסטודנטים:

בשנה שעברה 364 סטודנטים ממזרח העיר נעזרו בשירותי היחידה לשוויון הזדמנויות בדיקנט כאשר חלק גדול מהנתמכים היו ממדעי הרוח ומבית הספר לחינוך. הסיוע הוא בעיקר באמצעות חונכויות כאשר נכון להיום יש כ-150 סטודנטים ממזרח ירושלים שנתמכים בחונכויות פרטניות. הבעיה העיקרית שעולה במסגרת חונכויות אלה היא בעיית השפה. לסטודנטים קשה מאוד להסתדר בעברית, ולעיתים אפילו למזכירות קשה מאוד לתקשר עם הסטודנטים בעברית. בנוסף, עליית מספר הסטודנטים מקשה על מציאת מספיק חונכים מבין הסטודנטים הערבים. בעיה נוספת היא שסטודנטים רבים פונים בבקשת עזרה בשלב מאוחר מדי, כאשר כבר קשה לסגור את הפער הלימודי שנוצר.

תמיכה אקדמית:

במסגרת דיונייה נפגשה הוועדה עם ראשי חוגים באוניברסיטה הקולטים מספר רב יחסית של בוגרי סדארה ועם מרצים בקורסי שנה א' הכוללים מספר רב של בוגרי סדארה. מספר הולך וגדל של יחידות אקדמיות מציעות קורסי ליווי ותמיכה ייעודיים לתלמידי מזרח ירושלים לפני ובמהלך שנה א'. הוועדה נפגשה גם עם מרצים ומתרגלים בקורסים המלווים בשנה א'. חלק מקורסים אלה מהווים חובה וחלק אחר בחירה. לדעת הוועדה יש לחייב את בוגרי סדארה להשתתף בקורסים אלה בכל היחידות ולא רק להמליץ על ההשתתפות בהם, הדבר עשוי להגביר את מידת השתתפותם בקורסים אלו באופן משמעותי, כפי שלמדנו מהבדיקות שערכנו. בנוסף, בפקולטאות גדולות ומגוונות כגון מדעי הרוח יש להציע קורסים חוגיים ולא קורסים ברמת הפקולטה, כדי שהסטודנטים אכן יקבלו את התכנים הרלוונטיים ביותר.

הוועדה התרשמה שהמהלך שהתבצע בשנת תשע"ט להעלאת סף העברית לקבלה לאוניברסיטה לרמה ה' היה הכרחי ומשמעותי והקל על קליטת תלמידי מזרח ירושלים באוניברסיטה. בנוסף, ברור שהנטל של לימודי רמה בעברית ובאנגלית במקביל ללימודים בשנה א' גבוה מדי ומעלה את הסיכוי לנשירה.

תלונה מרכזית של המרצים שפגשה הוועדה התייחסה ליכולת החשיבה הביקורתית של התלמידים. שיטות הלימוד שהתלמידים הורגלו להן בבתי הספר שבהם למדו (שיטות של שינון וציטוט) אינן מכינות אותם ללימודים אקדמיים.

בנוסף, יש לחזק את היכולות של התלמידים לכתוב עבודה אקדמית. רבים מהתלמידים אינם מסוגלים לכתוב עבודה, להעלות שאלות חקר ולנסח אותה, לתמצת מספר מאמרים, להציג נושא באופן מושכל ולנסח טענות ונימוקים ועוד – מיומנות חיונית ביותר ללימודים האקדמיים. יש לחזק נקודות אלה בעת הלימודים בסדארה. כמו כן מומלץ לחזק את נושא האתיקה במחקר ומדע.

כיום לומדים התלמידים כתיבה אקדמית בשעתיים סמסטריאליות בלבד (סמסטר א') ושפת ההוראה בהן היא ערבית. בשיעורים אלה משתתפים רק תלמידים המתעדים ללמוד בחוגים השונים במדעי הרוח והחברה. בסמסטר השני מתקיים שיעור כתיבה, אך הוא ניתן רק לתלמידים שנשרו ממגמת טבע וחברו בסמסטר ב' למגמות רוח וחברה. הקורס הקצר בכתיבה אינו עונה על הצרכים של התלמידים בלימודיהם באוניברסיטה. לנוכח בעיה זו יזמו מספר חוגים קורסים (למשל הקורס 'שער לאקדמיה' במדעי הרוח או הקורס המלווה הניתן בחוג לתקשורת), שבהם נעשה ניסיון להקנות לתלמידים מיומנויות אקדמיות, כגון שימוש במאגר הספרים בספרייה, יצירת קשר עם המרצים, תהליכי כתיבת עבודה אקדמית ועוד.

הוועדה מציעה לעבות את קורס הקיץ (עברית רמה ד', אנגלית רמה 3) ולכלול בו מרכיבים של הכנה לאקדמיה. לשאוף לכך שהמבחנים לאורך המכינה והציונים ישקפו גם מיומנויות אקדמיות של הסטודנטים, הן כדי שמיומנויות אלו יקבלו משקל רב יותר במהלך המכינה והן בשביל לשפר את יכולת המיון בקבלה לאוניברסיטה.

המלצות הוועדה:

1. בוגרי המכינה יקבלו הודעת קבלה על תנאי לאוניברסיטה. התנאי הוא שילמדו ויעברו בהצלחה את מבחן רמה ד' בעברית ורמה 3 באנגלית בקיץ. לימודים אלו יהיו במימון המכינה.
2. קורס הקיץ ברמה ד' יילמד בקבוצות על פי הפקולטות שאליהן נרשמו הסטודנטים. הקורס יוארך ויכלול מלבד 140 שעות עברית גם הכנה לאקדמיה, בכלל זה מיומנויות כתיבה וחשיבה, התייחסות לאוצר המילים של הפקולטות הרלבנטיות, קריאה של מאמרים רלבנטיים קצרים, התנסות בשמיעת הרצאה בעברית ובכתיבה אקדמית. לקורס רמה ד' יתווספו 60 שעות נוספות. ניתן ללמוד מהניסיון של הקורסים המלווים את שנה א' ולאמץ פרקטיקות מוצלחות ותרגילים למהלך קורס הקיץ.
3. יש להעלות את ציון המעבר של קורס רמה ד' בקיץ (כרגע ציון המעבר הוא 65) או לחלופין להעלות את רמת הבחינה, כך שיגיעו לאוניברסיטה רק התלמידים המסוגלים להתמודד עם השפה העברית ועם מיומנויות אקדמיות בשנה א' באוניברסיטה.
4. הקבלה לאוניברסיטה תותנה בתנאי סף של עמידה במבחן רמה ד' בעברית ורמה 3 באנגלית. **סטודנטים שנדרשים ללמוד בשנה א' רמה כלשהי בעברית וגם באנגלית יחויבו לפצל את לימודיהם בשנה א' באישור סגן דיקן להוראה וללא תשלום נוסף**

5. האוניברסיטה תפעל ליצור מנגנון מנהלי לסגירה מהירה של תעודות המכינה לפני תחילת קורס רמה ד' בקיץ.

6. יש לחזק את יכולת החשיבה הביקורתית, כהכנה ללמידה אקדמית באמצעות לימודי העברית והקורסים הדיסציפלינאריים: בכלל זה להקנות לסטודנטים כישורים לבקר, להביע דעה עצמאית, לשאול שאלות ולהציע הצעות. לשם כך יש להתאים את תכניות הלימודים בעברית ובאנגלית וכן להכשיר את המורים לעברית ולאנגלית ללמד אותן.

7. יש לקיים את קורס הכתיבה לא רק בסמסטר הראשון אלא אף בסמסטר השני, ולהגדיל את מספר השעות המוקדשות לרכישת אוריינות אקדמית עם הדגשים שונים לכל מגמה.

8. מומלץ להחיל את חובת הקורס גם על תלמידים המתעתדים ללמוד בפקולטה למדעי הטבע (להקנות להם דפוסי כתיבה של מעבדות מחקר, כתיבת תצפיות, דוחות מעבדה וכו').

9. יש לחפש שיתופי פעולה עם חוגים שונים כדי להפגיש את התלמידים עם האקדמיה. כך למשל החל שיתוף פעולה של המכינה עם מעבדות בלמונטה עבור תלמידי מגמת טבע.

8. סוגיות תקציביות:

הכנסות המכינה כוללות:

- (1) שכר לימוד בגובה 13800 ₪ לסטודנט. ות"ת מממן את שכר הלימוד של סטודנטים במכינה הזקוקים לסיוע.
- (2) השתתפות הסטודנט בסך 700 ₪.
- (3) מימון ות"ת למעטפת תמיכה לסטודנט בגובה 9600 ₪ לסטודנט.
- (4) קורסי הקיץ (רמה ד' בעברית ורמה 4 באנגלית) ממומנים על ידי האוניברסיטה.

הוועדה לא בדקה את תקציב ההוצאות באופן מפורט, אבל הוברר לנו שההוצאות נמוכות באופן משמעותי מההכנסות. במקביל ישנם צרכים של הסטודנטים במכינה שסובלים מהעדר תקציבים.

יודגש כי חלק מן ההמלצות של הוועדה כרוכות בעלויות כספיות. כך למשל: הוספת שעות עברית ואנגלית, הכנסת שינויים בתוכנית הלימודים, הוספת תכנים לקורס רמה ד' בקיץ, הכשרת המורים להוספת מיומנויות אקדמיות, שיפור איכות המרצים, הוספת תקן פסיכולוג או עו"ס ופעילות חברתית נוספת. יש להקצות את התקציבים המתאימים לכך, כולל מיצוי הסיוע מות"ת ומגורמי חוץ נוספים.

9. חוות דעת התלמידים:

במסגרת דיוניה נפגשה הוועדה עם מספר תלמידים הלומדים בסדארה השנה וכן עם בוגרי סדארה הלומדים כעת בחוגים שונים באוניברסיטה העברית. הוועדה התרשמה ביותר מהסטודנטים, מהגישה שלהם ומרמת העברית הגבוהה שלהם, במיוחד לאור רמת העברית הנמוכה שאיתה הם התחילו את לימודיהם בסדארה.

התובנות העיקריות של הסטודנטים היו:

- מחמאות גדולות למכינה ולדרך בה הכינה אותם ללימודים באוניברסיטה.
- מחמאות גדולות ללימודי העברית, למורים לעברית ולאנשי היחידה לעברית.
- הסטודנטים היו פחות מרוצים מלימודי האנגלית במכינה. לדעתם לימודי העברית בסדארה מוצלחים בהרבה מלימודי האנגלית ומכינים את הסטודנטים הרבה יותר טוב ללימודים באוניברסיטה. קורסי האנגלית מתמקדים בעיקר בטקסטים ולא מכינים את הסטודנטים בצורה טובה לאוניברסיטה.
- בנוסף ללימודי השפה הכלליים ציינו כמעט כל הסטודנטים שחשוב מאוד ללמד מינוחים מקצועיים בעברית בתחומים השונים. זה יעזור מאוד בהבנת ההרצאות בקורסים השונים באוניברסיטה.

10. סיכום:

מכינת סדארה מהווה נדבך מרכזי וחשוב מאין כמותו במאמץ של האוניברסיטה להנגשת ההשכלה הגבוהה לתושבי מזרח ירושלים. הוועדה שמחה לראות את הפעילות המבורכת המתבצעת, והעלתה מספר הצעות שישומן עשוי לשפר עוד יותר את ההכנה של בוגרי סדארה ללימודים באוניברסיטה.

מעקב אחר מצב ההרשמה והלימודים באוניברסיטה בקרב תלמידים ממזרח

ירושלים בוגרי המכינה של ביה"ס לתלמידים מחו"ל

מוגש לוועדה לבחינת תכנית סדארה

אברהם פיינסילבר ואורה עטיה

לבקשת חברי הוועדה נערכה בדיקה על תלמידים ממזרח ירושלים להשוואת מצב הקבלה, המימוש והלימודים בשנה א בוגר בין בוגרי המכינות של בית הספר ("מכינאים") ובין אלו שלא סיימו מכינה "אחרים".

אוכלוסייה:

1. 730 מועמדים ממזרח ירושלים שהגישו מועמדות לשנה א בוגר באוניברסיטה בשנים תשע"ח ותשע"ט. 405 בוגרי המכינה ו-325 מועמדים שלא למדו במכינה. זאת, לבדיקת מצב קבלה ומימוש.

2. כמו כן נערכה בדיקה על כלל 332 התלמידים ממזרח ירושלים שמימשו לימודים באוניברסיטה. בדיקה זו נערכה גם בנפרד על 4 פקולטות שבהן נמצא מספר תלמידים שאיפשר לערוך את הבדיקה: מדעי הרוח, החברה, הטבע ובית הספר לסיעוד. בשל מיעוט התלמידים בחוגים השונים לא נערכה בדיקה ברמת החוגים.

הנתונים ששימשו בבדיקה:

1. ציון המכינה של בית הספר לתלמידים מחו"ל (סדארה או המכינה הרגילה)
2. ציון תעודת הבגרות הפלסטינית – תאוגיה
3. הציון הפסיכומטרי הרב תחומי¹
4. ציון האנגלית – הציון הגבוה מבין ציון רכיב האנגלית בבחינה הפסיכומטרית, ציון בחינת אמ"יר או ציון בחינת אמיר"ם.
5. רמת האנגלית של התלמיד עם תחילת הלימודים לבוגר
6. רמת העברית של התלמיד עם תחילת הלימודים לבוגר
7. ממוצע שנה א – ממוצע משוקלל בני"ז של כל הקורסים שבהם נבחן התלמיד

הבדיקות כללו:

1. השוואת מצב הקבלה ללימודים והמימוש, באופן כללי ולפי חוגים
2. בדיקת ההישגים בשנה א: ממוצע שנה א, כישלונות, נשירה, באופן כללי ובתלות ברמת האנגלית ורמת העברית בתחילת הלימודים.
3. בדיקת הקשר בין ציון המכינה, ציון תעודת הבגרות (תאוגיה/ז), הציון הפסיכומטרי וציון האנגלית ורמת העברית ובין ממוצע שנה א.

¹ למועמד בעל יותר מבחינה אחת נלקח הציון של הבחינה עם הציון גבוה ביותר. בבדיקת הפקולטה למדעי הטבע נלקח הציון בדגש כמותי, שהוא הציון המובא בחשבון בהליך מיון המועמדים לפקולטה זו.

תוצאות

א. מצב הרשמה ומימוש שנה א בוגר

התוצאות מפורטות בלוחות א/1 ו-א/2.

1. 83% מהמועמדים לאוניברסיטה ממזרח ירושלים בוגרי המכינה של ביה"ס לתלמידים מחו"ל מתקבלים לפחות לאחד מהחוגים שאליהם נרשמו. נתון גבוה באופן משמעותי מאחוז המתקבלים לאוניברסיטה ממזרח ירושלים שלא למדו במכינה: 48%. תופעה זו מוסברת הן במוטיבציה הגדולה יותר של מסיימי המכינה שהשקיעו זמן ומאמץ ללמוד במטרה להתקבל לאוניברסיטה והן בבחירה ריאליסטית יותר של חוגי הלימוד. תוצאה דומה נמצאה גם בקרב המועמדים למדעי הרוח, למדעי החברה ולביה"ס לסיעוד. במדעי הטבע לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה ואלו שלא סיימו מכינה.
 2. אחוז המתקבלים מתוך כלל המועמדים ממזרח ירושלים דומה לאחוז המתקבלים מתוך כלל המועמדים לאוניברסיטה (67% ממזרח ירושלים, 70% מכלל המועמדים).
 3. שני שליש מהמתקבלים ממזרח ירושלים לאוניברסיטה מממשים לימודים. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה למתקבלים האחרים, למעט בפקולטה למדעי החברה: אחוז המימוש של בוגרי המכינה נמוך מאד בהשוואה למתקבלים שלא למדו במכינה (55% מהמכינאים, 84% מהאחרים).
- פיצול לימודים** - במחקר הנוכחי נבדק פיצול הלימודים בקרב התלמידים שהתקבלו למסלול הדו חוגי ובשנה א למדו רק בחוג אחד. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה למממשים האחרים ממזרח ירושלים.

ב. מצב בלימודי שנה א בוגר

1. **חסרי ציון שנה א** (לוח ב/1)
ברמת כלל האוניברסיטה מתברר שהן בקרב בוגרי המכינה והן בקרב התלמידים האחרים האחוז נמוך וההבדל ביניהם אינו מובהק סטטיסטית. האחוז הכללי של חסרי הציון הוא 10%. גם בבדיקת ארבע הפקולטות אחוז חסרי הציון בלימודים נמוך מאד, בטווח 0% - 15%, ואין הבדל בין המכינאים ובין האחרים.
2. **הישגים בלימודי שנה א** (לוחות ב/2 - ב/4)
 - א. **ממוצע שנה א** – לא נמצא הבדל משמעותי בין בוגרי המכינה והתלמידים האחרים ממזרח ירושלים. זאת, למרות שהציון הפסיכומטרי של בוגרי המכינה נמוך יותר. תופעה דומה התקבלה גם בארבע הפקולטות שנבדקו. ייתכן שההכנה של התלמידים במהלך הלימודים במכינה מאפשרת פיצוי על הפער בינם ובין התלמידים האחרים בציון הנמוך בבחינה הפסיכומטרית.
 - ב. **כישלון** - ממוצע נמוך מ-60 שהוא הממוצע המינימלי למעבר לשנה ב. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה ובין התלמידים ממזרח ירושלים האחרים. אולם אחוז הכישלון בקרב כלל התלמידים ממזרח ירושלים גבוה מאחוז הנכשלים בקרב כלל התלמידים באוניברסיטה: 22% ממזרח ירושלים, 6% מכלל תלמידי האוניברסיטה.
 - ג. **הישגים נמוכים בשנה א** - ממוצע נמוך מ-75: 53% מכלל התלמידים ממזרח ירושלים הם בעלי ממוצע נמוך מ-75. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה והאחרים. גם בבדיקת הפקולטות לא נמצא הבדל בין המכינאים והאחרים.
 - ד. **נשירה לאחר שנה א** – בבדיקה הנוכחית הנושרים הוגדרו כמממשים שנה א שלא המשיכו ללמוד בשנת הלימודים העוקבת. לא נמצא הבדל בין בוגרי המכינה ובין התלמידים האחרים ממזרח ירושלים.

זאת הן בבדיקת כלל התלמידים והן בארבע הפקולטות שנבדקו. אחוז הנשירה הכללי מתוך התלמידים ממזרח ירושלים גבוה מאחוז הנשירה הכללי בקרב כלל תלמידי שנה א באוניברסיטה: 27% ממזרח ירושלים, כ-10% מכלל האוניברסיטה.

ג. קשר בין הישגים בלימודים ונתוני הקבלה

הליך מיון המועמדים לאוניברסיטה כולל התחשבות בציון המכינה ובציון הבחינה הפסיכומטרית. בבדיקת הקשר נערכה באמצעות חישוב מתאמים בין ממוצע שנה א ובין ציון המכינה, הציון הפסיכומטרי, ציון האנגלית וציון התאוגיה. התוצאות מסוכמות בלוח 1/ג. מתאמים בסדר גודל של 0.30-0.40 נחשבים לבינוניים וסבירים, מתאמים בסדר גודל של 0.50 נחשבים לגבוהים. כמו כן, כאשר מספר התלמידים שעליהם נעשה החישוב קטן מ-30 הסיכוי לקבל מתאם יציב ובעל משמעות נמוך מאד. מסיבה זו המתאמים שחושבו ברוב הפקולטות עבור התלמידים האחרים אינם אינדיקטיביים למתאם שהיה מתקבל אם המספר שעליו חושב המתאם היה גדול. התוצאות בבדיקת כלל האוניברסיטה וארבע הפקולטות מסוכמות בלוח 1/ג. נמצא:

1. **ציון המכינה** – לציון זה מתאם נמוך למדי עם ממוצע שנה א בקרב כלל האוניברסיטה: 0.27. הדבר מוסבר חלקית בחיבור ביחד את כל התלמידים ללא הבחנה בין חוגי הלימוד השונים. בבדיקה ברמת פקולטות, נמצא קשר גבוה במדעי הטבע (מתאם של 0.57) ובבייש לסייעוד (מתאם של 0.60). מתאמים אלו מעידים על כושר ניבוי טוב את ממוצע שנה א. בפקולטות האחרות, שהן יותר מגוונות מבחינת תכני הלימודים, לא נמצא קשר בין ציון המכינה וממוצע שנה א.

2. **ציון תאוגיה - בקרב בוגרי המכינה המתאם בקרב כלל האוניברסיטה נמוך 0.19 ואילו בקרב אלו שלא למדו במכינה המתאם גבוה יותר: 0.33.** ברמת הפקולטות מספרי התלמידים קטנים. עם זאת, בסיעוד נמצא כושר ניבוי טוב לתאוגיה בקרב בוגרי המכינה בלבד: מתאם של 0.49. במדעי החברה והרוח מתאם בינוני וגבוה לתאוגיה בקרב התלמידים שלא למדו במכינה: 0.41. במדעי החברה ו-0.60 במדעי הרוח. מכאן, שיש אינדיקציות לכושר ניבוי לציון התאוגיה. אולם חשוב לצרף עוד שנים נוספות על הבדיקה הנוכחית כך שיתאפשר לקבל מידע יציב יותר המבוסס על מספרים גדולים.

3. **הציון הפסיכומטרי** - לציון זה מתאמים אפסיים עם ממוצע שנה א בקרב שתי הקבוצות ממזרח ירושלים. אך במדעי החברה נמצא מתאם בינוני בקרב התלמידים שלא למדו במכינה.

4. **שליטה בשפה האנגלית** –

א. **ציון האנגלית** – אין קשר בין ציון זה ובין ממוצע שנה א בקרב בוגרי המכינה, אך נמצא קשר בינוני בקרב התלמידים האחרים ממזרח ירושלים (מתאם של 0.02 בקרב בוגרי המכינה, 0.32 בקרב האחרים). גם במדעי החברה, שבה מספר התלמידים האחרים סביר, נמצא כושר ניבוי לציון האנגלית: 0.35.

ב. **רמת האנגלית** - (לוחות 2/ג-2.4/ג) לא נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין שיעור הכישלונות ושיעור בעלי הישגים נמוכים מ-75 ובין רמת האנגלית. זאת הן בקרב בוגרי המכינה והן בקרב האחרים ממזרח ירושלים. ג. מבדיקה נוספת מתברר שאחוז בעלי ההישגים הנמוכים בקרב התלמידים ברמת בסיסי גבוה יותר מאחוז בעלי ההישגים הנמוכים בקרב התלמידים ברמות הגבוהות יותר של רמת האנגלית. פער זה מובהק בקרב בוגרי המכינה אך לא בקרב האחרים, ומוסבר בכך שבמכינה לומדים תלמידים רבים חסרי ידע כלשהו באנגלית ולכן בתום המכינה הגיעו רק לרמה בסיסי.

ב. **רמת העברית** – (לוחות 3/ג-3.4/ג)

א. לא נמצא הבדל עקבי ומובהק סטטיסטית בין המכינאים והתלמידים האחרים באחוז הכישלונות ובאחוז בעלי הישגים נמוכים לפי רמת העברית.

ב. גם בקרב כלל התלמידים ממזרח ירושלים לא נמצא הבדק מובהק סטטיסטית לפי רמות העברית.

תוצאות אלה לגבי הידע בשפות עברית ואנגלית אינן תומכות בהשערה שחוסר השליטה בהן הוא גורם משמעותי בכישלון בלימודים. או בהישגים נמוכים בלימודים. אולם יש להביא בחשבון שתלמידים בעלי רמה נמוכה בעברית ו/או באנגלית נדרשים להגיע לרמת פטור עד תום הסמסטר השני של שנת לימודיהם השנייה. על כן הם לומדים ונבחנים במספר קורסים "מקצועיים" (מחוג הלימודים) קטן יותר מהתלמידים בעלי הרמות הגבוהות של השפות. במחקר הנוכחי לא הובאו בחשבון הבדלים בהיקף הלימודים בשל המספרים הקטנים שעליהם מבוסס המחקר.

מסקנות

7. **לימוד במכינה** מסייע לבוגריה בקבלה לאוניברסיטה - אחוז המתקבלים בקרב בוגרי המכינה גבוה יותר מיתר התלמידים ממזרח ירושלים, הן מתוך שתחומי הלימוד שאליהם הם נרשמים ריאליסטיים יותר והן מתוך שציון המכינה מוסיף להם נתון קבלה שמאפשר להתקבל בערוץ קבלה נוסף – שקלול הציון הפסיכומטרי עם ציון המכינה. על כן יש מקום להמליץ על לימוד במכינה.
8. **מסתמן שההכנה במכינה** מסייעת לבוגריה להגיע להישגים בלימודי שנה א הדומים לאלו של תלמידים ממזרח ירושלים בעלי ציון פסיכומטרי גבוה ויותר שלא למדו במכינה.
9. **לציון המכינה** כושר ניבוי נמוך-בינוני את ממוצע ציוני שנה א (אף כי טוב יותר מהציון הפסיכומטרי). אולם הבדיקה נערכה על כל התלמידים ללא הבחנה בין תחומי הלימוד (למעט ארבע פקולטות) מאחר שמספר התלמידים קטן. לכן חשוב מאד להמשיך ולאסוף נתונים לבדיקה כזו גם בשנים הבאות.
10. **לציון התאוגיה** כושר ניבוי בינוני את ממוצע שנה א. גם כאן הבדיקה נעשתה בעיקרה ללא הבחנה בין תחומי הלימוד בשל מספר התלמידים הקטן. חשוב להמשיך בבדיקה בשנים הבאות. אם יימצא כושר ניבוי סביר לאחר איגום של הנתונים מהשנים השונות יהיה מקום לשקול הכנסת שימוש בציון זה בשילוב עם הציון הפסיכומטרי.
11. **לציון הפסיכומטרי** כושר ניבוי אפסי בבדיקה הנוכחית. גם כאן חשוב להמשיך בבדיקה בשנים הבאות. אם תתקבל תוצאה דומה ויציבה יהיה מקום לשקול שינוי במדיניות השימוש בציון הפסיכומטרי כמרכיב בהליך המיון של המועמדים ממזרח ירושלים לאוניברסיטה.
12. **רמת האנגלית** – מהאחוז הגבוה יותר של בוגרי המכינה ברמה בסיסי בעלי הישגים נמוכים בשנה א בהשוואה לתלמידים שלא למדו במכינה בעלי רמה בסיסי עולה שרמת בסיסי שאליה הגיעו במהלך המכינה אינה שוות ערך, מבחינת ההישגים העתידיים בלימודים, לזו של בעלי רמה בסיסי שלא למדו במכינה.
13. **רמת העברית** - אין הבדל בין בוגרי המכינה והתלמידים האחרים באחוז הכישלונות וההישגים הנמוכים (ממוצע קטן מ-75) ברמות השונות. מבחינה זו, הלימודים במכינה הכינו בעלי רמה ד להישגים דומים ולא נמוכים מאלו של בעלי רמה ד שלא למדו במכינה. לאור הממצאים במחקר הנוכחי לגבי התלמידים ממזרח ירושלים לא ברור עד כמה ההחלטה (שהתקבלה לקראת הקבלה לשנת תש"ף) להעלות את רמת הסף לרמה ה בכל האוניברסיטה תקטין את אחוז הכישלונות וההישגים הנמוכים. ייתכן שחוסר ההבחנה מוסבר בהיקף קטן יותר של קורסים מקצועיים שבהם נבחנו התלמידים. מידע לגבי היקף נקודות הזכות שבהם נבחנו התלמידים לא הובא בחשבון במחקר הנוכחי.

המלצות

1. **עידוד תלמידים ממזרח ירושלים ללמוד במכינה.**
2. **תמיכה ותגבור לימוד השפה האנגלית** בקרב תלמידי המכינה ברמות א ו-ב .
3. אף שלא נמצא הבדל בין בעלי רמה ד בעברית ובין בעלי הרמות הגבוהות יותר בעברית באחוז הכישלונות ובאחוז בעלי הישגים נמוכים, חשוב לצמצם את אחוז הנכשלים הן בקרב בוגרי המכינה והן בקרב אלו שלא למדו במכינה. על כן מומלץ,
 - א. לבדוק אפשרות להגברת התמיכה ותגבור הוראת השפה לפני תחילת הלימודים.

- ב.** מאחר שממקורות שונים (סגל אקדמי, התלמידים עצמם, היועץ במשרד לקבלת תלמידים מחו"ל) נשמעת שוב ושוב הטענה שהתלמידים מתקשים להבין את ההרצאות בכיתה **מומלץ לשים דגש על הוראת הבנת הנשמע** כחלק חשוב מהלמידה בקורסי העברית.
- 4.** במחקר הנוכחי **לא הובא בחשבון היקף הקורסים שבהם למדו ונבחנו התלמידים**, ואם, ועד כמה נתון זה השפיע על תוצאות המחקר הנוכחי. בהנחה שהתלמידים ברמות הנמוכות של עברית ואנגלית לומדים יותר קורסי שפות ופחות קורסים מקצועיים, ייתכן שאי ההתחשבות בהיקף הדפרנציאלי מיסכה הבחנות חשובות בין בעלי הרמות השונות בידע בשפות. על כן **מומלץ ל הביא נתון זה בחשבון בבדיקות עתידיות.**
- 5.** מאחר שמספר התלמידים שעליהם נעשה המחקר קטן, ובדיקות רבות לא הניבו ממצאים ברורים בשל המספרים הקטנים הן בפקולטות והן בחוגים, **מומלץ להוסיף עוד מחזורים של תלמידי שנה א לבדיקה.**
- 6.** חשוב להמשיך ולבדוק את תוקף הניבוי של נתוני הקבלה גם בשנים הבאות ולבדוק ביחד על כל השנים. השנים הנוספות חשובות במיוחד לצורך בדיקה מעמיקה ברמת הפקולטות וחוגים. אם בחיבור תוצאות מהמחקר הנוכחי עם התוצאות מהשנים הבאות יתקבלו תוצאות דומות למחקר הנוכחי, צריך יהיה לשקול שינוי במדיניות השימוש בציון הפסיכומטרי ובציון התאוגיהי כמרכיב בהליך המיון של המועמדים ממזרח ירושלים לאוניברסיטה.

לוחות

א. מצב הרשמה ומימוש שנה א בוגר

לוח א/1. מספרי מועמדים, מתקבלים ומממשים שנה א בוגר

מממשים	מתקבלים		מועמדים	קבוצה	
	מספר	% קבלה			
70%	223	83%	336	405	כולם
65%	109	48%	156	325	
67%	332	67%	492	730	כולם
49%	98	77%	201	262	מדעי הרוח
47%	34	44%	72	165	
48%	132	64%	273	427	כולם
55%	54	53%	98	184	מדעי החברה
84%	41	38%	49	129	
65%	95	47%	147	313	כולם
49%	27	49%	55	112	מדעי הטבע
70%	16	24%	23	97	
55%	43	37%	78	209	כולם
68%	26	29%	38	133	ביה"ס לסייעוד
90%	18	17%	20	120	
76%	44	23%	58	253	כולם

לוח א/2. מספרי מתקבלים במסלול הדו חוגי שמימשו בחוג אחד בלבד

מכינאים	אחרים		
150	60	התקבלו לדו חוגי	כולם
91	34	מימשו חוג אחד בלבד	
61%	57%	אחוז	
47	33	התקבלו לדו חוגי	מדעי הרוח
16	11	מימשו חוג אחד בלבד	
34%	33%	אחוז	
63	20	התקבלו לדו חוגי	מדעי החברה
25	11	מימשו חוג אחד בלבד	
40%	55%	אחוז	
22	7	התקבלו לדו חוגי	מדעי הטבע
21	4	מימשו חוג אחד בלבד	
95%	57%	אחוז	

ב. מצב בלימודי שנה א בוגר

לוח ב/1. מספר בוגרי המכינות שמימשו לימודים אך חסרי ציון כלשהו בתום שנה א

חסרי ציון בשנה א		מממשים	קבוצה	
אחוז	מספר			
12%	26	223	מכינאים	כולם
7%	8	109	אחרים	
10%	34	332	כולם	
15%	15	98	מכינאים	מדעי הרוח
15%	5	34	רגילים	
15%	20	132	כולם	
11%	6	54	מכינאים	מדעי החברה
10%	4	41	רגילים	
11%	10	95	כולם	
7%	2	27	מכינאים	מדעי הטבע
6%	1	16	רגילים	
7%	3	43	כולם	
4%	1	26	מכינאים	ביה"ס לסיעוד
0%	0	18	רגילים	
2%	1	44	כולם	

נתונים ברמת הפקולטות מוצגים בנספח 1.

לוח ב/2. סטטיסטיים של ממוצע שנה א ונתוני הקבלה

מקסימום	מינימום	מספר	חציון	סטיית תקן	ממוצע	קבוצה	
96.93	17.2	183	76.85	11.67	75.84	מכינאים	ממוצע שנה א'
91.14	33.61	86	73.56	11.41	71.82	אחרים	
10.28	7.59	183	9.14	0.51	9.11	מכינאים	ציון מכינה
99.1	69.3	154	91.70	5.36	90.68	מכינאים	ציון תאוגיה'
98.7	59.0	74	90.85	10.14	87.65	אחרים	
726	308	158	513.50	87.58	518.69	מכינאים	ציון פסיכומטרי
736	333	74	552.00	92.82	547.31	אחרים	
150	62	166	104.50	20.64	107.34	מכינאים	ציון אנגלית קובע
150	59	78	116.00	20.87	113.81	אחרים	

לוח ב/2.1. סטטיסטיים של ממוצע שנה א ונתוני הקבלה, לפי פקולטה

ציון תאוג'יה	ציון אנגלית קובע		פסיכומטרי רב תחומי		ציון מכינה מכינאים	ממוצע שנה א'		סטטיסטי	פקולטה
	אחרים	מכינאים	אחרים	מכינאים		אחרים	מכינאים		
89.59	88.90	111.29	93.91	478.00	456.58	8.90	76.18	77.85	רוח
7.84	6.42	22.01	20.20	68.55	71.77	0.47	7.87	9.82	
91.00	90.65	116.00	87.50	487.00	447.00	9.00	77.11	78.28	
15	62	17	64	14	60	73	19	73	
72.02	69.3	59	62	374	308	7.59	57.75	40.36	
98.4	98.4	148	150	595	648	9.96	88.42	95.72	
90.01	90.62	108.23	103.32	508.50	472.00	8.82	71.26	73.72	חברה
10.01	5.54	19.82	21.47	88.90	58.74	0.54	11.24	12.60	
94.25	92.80	114.00	105.00	503.00	463.50	8.87	73.78	76.75	
32	31	30	37	30	36	43	35	43	
60.3	78.4	70	65	333	373	7.57	46.73	17.2	
98.1	97.9	141	145	676	626	9.97	89.75	89.91	
90.61	91.99	114.23	111.16	600.92	579.20	9.21	65.80	70.55	טבע
4.51	4.69	19.73	14.14	59.21	60.71	0.56	16.87	12.35	
91.25	92.20	115.00	108.00	612.00	572.00	9.39	69.85	73.38	
12	24	13	25	13	25	25	14	25	
78.6	75.6	75	87	463	486	7.87	33.61	33.18	
97.2	96.8	139	141	708	681	10.1	86.21	89.44	
78.15	89.31	114.89	105.52	572.11	538.64	9.04	70.61	73.67	סיעוד
11.45	4.08	14.67	14.29	37.27	48.66	0.49	10.47	10.39	
80.20	89.60	115.50	100.00	558.00	535.00	9.18	72.80	76.85	
18	24	18	25	18	25	25	18	25	
59	80.8	82	74	530	392	7.59	53.05	43.73	
95.09	95.9	135	131	652	624	9.63	86.71	87.75	

לוח ב/3. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א

ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	
מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
113	51%	47	21%	מכינאים	כולם
64	59%	26	24%	אחרים	
177	53%	73	22%	כולם	
51	52%	22	22%	מכינאים	מדעי הרוח
17	50%	9	26%	אחרים	
68	52%	31	23%	כולם	
29	54%	12	22%	מכינאים	מדעי החברה
25	61%	10	24%	אחרים	
54	57%	22	23%	כולם	
18	67%	7	26%	מכינאים	מדעי הטבע
10	63%	5	31%	אחרים	
28	65%	12	28%	כולם	
10	38%	4	15%	מכינאים	ביה"ס לסיעוד
10	56%	4	22%	אחרים	
20	45%	8	18%	כולם	

לוח ב/4. נשירה לאחר שנה א

לא נשרו		נשרו		קבוצה	
מספר	% ממשיכים	מספר	% נושרים		
160	72%	63	28%	מכינאים	כולם
83	76%	26	24%	אחרים	
243	73%	89	27%	כולם	
68	69%	30	31%	מכינאים	מדעי הרוח
23	68%	11	32%	אחרים	
91	69%	41	31%	כולם	
39	72%	15	28%	מכינאים	מדעי החברה
33	80%	8	20%	אחרים	
72	76%	23	24%	כולם	
20	74%	7	26%	מכינאים	מדעי הטבע
11	69%	5	31%	אחרים	
31	72%	12	28%	כולם	
20	77%	6	23%	מכינאים	ביה"ס לסיעוד
13	72%	5	28%	אחרים	
33	75%	11	25%	כולם	

ג. הקשר בין הישגים בלימודים ובין נתוני הקבלה

לוח ג/1. מתאמים בין ממוצע שנה א ובין נתוני הקבלה

אחרים		מכינאים		סוג	אוכלוסיה
מספר	מתאם	מספר	מתאם	נתון קבלה	
-	-	183	*0.27	ציון מכינה	כולם
74	0.22	158	-0.07	פסיכומטרי	
78	*0.32	166	0.02	ציון אנגלית	
74	*0.33	154	*0.19	תאוג'יה	
-	-	73	*0.30	ציון מכינה	מדעי הרוח
14	0.07	60	-0.15	פסיכומטרי	
17	0.13	64	-0.07	ציון אנגלית	
15	*0.60	62	0.13	תאוג'יה	
-	-	43	0.15	ציון מכינה	מדעי החברה
30	*0.44	36	0.08	פסיכומטרי	
30	*0.53	37	0.15	ציון אנגלית	
32	*0.41	31	-0.04	תאוג'יה	
-	-	25	*0.57	ציון מכינה	מדעי הטבע
13	-0.35	25	0.16	פסיכומטרי	
13	-0.41	25	-0.22	ציון אנגלית	
12	-0.04	24	0.03	תאוג'יה	
-	-	25	*0.60	ציון מכינה	סיעוד
18	0.06	25	0.32	פסיכומטרי	
18	0.06	25	-0.07	ציון אנגלית	
18	0.00	24	*0.49	תאוג'יה	

לוח ג/2. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א, לפי רמת האנגלית - כולם

סך תלמידים ברמה	ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת אנגלית *
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
52	35	67%	15	29%	מכינאים	בסיסי
18	13	72%	4	22%	אחרים	
70	48	69%	19	27%	כולם	
51	26	51%	12	24%	מכינאים	מתקדמים א
27	16	59%	4	15%	אחרים	
78	42	54%	16	21%	כולם	
52	23	44%	9	17%	מכינאים	מתקדמים ב
28	17	61%	9	32%	אחרים	
80	40	50%	18	23%	כולם	
44	16	36%	4	9%	מכינאים	פטור
31	14	45%	7	23%	אחרים	
75	30	40%	11	15%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 29 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת האנגלית בתחילת הלימודים.

לוח ג/2.1. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א, לפי רמת אנגלית – מדעי הרוח

סך תלמידים ברמה	ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת אנגלית *
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
35	23	66%	7	20%	מכינאים	בסיסי
3	0	0%	0	0%	אחרים	
38	23	61%	7	18%	כולם	
18	11	61%	7	39%	מכינאים	מתקדמים א
9	4	44%	1	11%	אחרים	
27	15	56%	8	30%	כולם	
15	3	20%	2	13%	מכינאים	מתקדמים ב
10	5	50%	3	30%	אחרים	
25	8	32%	5	20%	כולם	
11	5	45%	1	9%	מכינאים	פטור
10	6	60%	5	50%	אחרים	
21	11	52%	6	29%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 21 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת האנגלית בתחילת הלימודים.

לוח ג/2.2. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א, לפי רמת אנגלית – מדעי החברה

סך תלמידים ברמה	ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת אנגלית *
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
12	10	83%	5	42%	מכינאים	בסיסי
10	7	70%	3	30%	אחרים	
22	17	77%	8	36%	כולם	
13	3	23%	3	23%	מכינאים	מתקדמים א
12	4	33%	1	8%	אחרים	
25	7	28%	4	16%	כולם	
11	6	55%	2	18%	מכינאים	מתקדמים ב
8	4	50%	1	13%	אחרים	
19	10	53%	3	16%	כולם	
9	4	44%	0	0%	מכינאים	פטור
9	6	67%	3	33%	אחרים	
18	10	56%	3	17%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 7 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימין על רמת האנגלית בתחילת הלימודים.

לוח ג/2.3. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א, לפי רמת אנגלית – מדעי הטבע

סך תלמידים ברמה	ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת אנגלית
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
5	4	80%	2	40%	מכינאים	בסיסי
4	3	75%	1	25%	אחרים	
9	7	78%	3	33%	כולם	
6	5	83%	2	33%	מכינאים	מתקדמים א
4	2	50%	0	0%	אחרים	
10	7	70%	2	20%	כולם	
13	7	54%	1	8%	מכינאים	מתקדמים ב
3	2	67%	2	67%	אחרים	
16	9	56%	3	19%	כולם	
3	2	67%	2	67%	מכינאים	פטור
5	3	60%	2	40%	אחרים	
8	5	63%	4	50%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו תלמיד אחד שלא היה בידינו נתון מהימין על רמת האנגלית בתחילת הלימודים.

לוח ג/3. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א, לפי רמת אנגלית – בית הספר לסייעוד

סך תלמידים ברמה	ממוצע נמוך מ-75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת אנגלית
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
13	2	15%	0	0%	מכינאים	מתקדמים א
9	5	56%	1	11%	אחרים	
22	7	32%	1	5%	כולם	
7	6	86%	3	43%	מכינאים	מתקדמים ב
7	5	71%	3	43%	אחרים	
14	11	79%	6	43%	כולם	
3	0	0%	0	0%	מכינאים	פטור
2	0	0%	0	0%	אחרים	
5	0	0%	0	0%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 3 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת האנגלית בתחילת הלימודים.

הערה: תנאי סף לקבלה לסייעוד – רמת מתקדמים א.

לוח ג/3. כישלונות והישגים נמוכים בשנה א לפי רמת עברית - כולם

סך תלמידים ברמה	ממוצע >75		כישלון: ממוצע >60		קבוצה	רמת עברית
	מספר	% נכשלים	מספר	% נכשלים		
80	47	59%	23	29%	מכינאים	ד
26	16	62%	7	27%	אחרים	
106	63	59%	30	28%	כולם	
69	33	48%	14	20%	מכינאים	ה
30	19	63%	6	20%	אחרים	
99	52	53%	20	20%	כולם	
20	10	50%	3	15%	מכינאים	ו
5	5	100%	4	80%	אחרים	
25	15	60%	7	28%	כולם	
26	10	38%	3	12%	מכינאים	פטור
10	6	60%	2	20%	אחרים	
36	16	44%	5	14%	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 40 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת העברית בתחילת הלימודים.

לוח ג/3.1 . כישלונות והישגים נמוכים בשנה א לפי רמת העברית – מדעי הרוח

סך תלמידים ברמה	ממוצע > 75		כישלון: ממוצע > 60		קבוצה	רמת עברית*
	% נכשלים	מספר	% נכשלים	מספר		
42	67%	28	36%	15	מכינאים	ד
6	50%	3	33%	2	אחרים	
48	65%	31	35%	17	כולם	
23	61%	14	13%	3	מכינאים	ה
11	45%	5	18%	2	אחרים	
34	56%	19	15%	5	כולם	
8	25%	2	0%	0	מכינאים	ו
2	100%	2	100%	2	אחרים	
10	40%	4	20%	2	כולם	
12	25%	3	8%	1	מכינאים	פטור
2	50%	1	0%	0	אחרים	
14	29%	4	7%	1	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 12 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימין על רמת העברית בתחילת הלימודים.

לוח ג/3.2 . כישלונות והישגים נמוכים בשנה א לפי רמת העברית – מדעי החברה

סך תלמידים ברמה	ממוצע > 75		כישלון: ממוצע > 60		קבוצה	רמת עברית*
	% נכשלים	מספר	% נכשלים	מספר		
20	45%	9	25%	5	מכינאים	ד
12	58%	7	25%	3	אחרים	
32	50%	16	25%	8	כולם	
19	42%	8	21%	4	מכינאים	ה
8	63%	5	13%	1	אחרים	
27	48%	13	19%	5	כולם	
5	100%	5	20%	1	מכינאים	ו
4	50%	2	25%	1	אחרים	
9	78%	7	22%	2	כולם	
5	80%	4	20%	1	מכינאים	פטור
5	80%	4	40%	2	אחרים	
10	80%	8	30%	3	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 10 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימין על רמת העברית בתחילת הלימודים.

לוח ג/3.3 . כישלונות והישגים נמוכים בשנה א לפי רמת העברית – מדעי הטבע

סך תלמידים ברמה	ממוצע > 75		כישלון: ממוצע > 60		קבוצה	רמת עברית*
	% נכשלים	מספר	% נכשלים	מספר		
11	73%	8	27%	3	מכינאים	ד
4	50%	2	0%	0	אחרים	
15	67%	10	20%	3	כולם	
9	56%	5	22%	2	מכינאים	ה
4	75%	3	25%	1	אחרים	
13	62%	8	23%	3	כולם	
5	80%	4	40%	2	מכינאים	ו
2	100%	2	100%	2	אחרים	
7	86%	6	57%	4	כולם	
0	0%	0	0%	0	מכינאים	פטור
2	50%	1	50%	1	אחרים	
2	50%	1	50%	1	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 5 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת העברית בתחילת הלימודים.

לוח ג/3.4 . כישלונות והישגים נמוכים בשנה א לפי רמת העברית – בית הספר לסיעוד

סך תלמידים ברמה	ממוצע > 75		כישלון: ממוצע > 60		קבוצה	רמת עברית*
	% נכשלים	מספר	% נכשלים	מספר		
11	73%	8	0%	0	מכינאים	ד
4	50%	2	0%	0	אחרים	
15	67%	10	0%	0	כולם	
9	56%	5	23%	3	מכינאים	ה
4	75%	3	25%	2	אחרים	
13	62%	8	24%	5	כולם	
5	80%	4	0%	0	מכינאים	ו
2	100%	2	100%	1	אחרים	
7	86%	6	25%	1	כולם	
0	0%	0	0%	0	מכינאים	פטור
2	50%	1	0%	0	אחרים	
2	50%	1	0%	0	כולם	

* בבדיקה לא נכללו 12 תלמידים שלא היה בידינו נתון מהימן על רמת העברית בתחילת הלימודים.

נספח 2: תוכנית הלימודים בסדארה – חלוקת השעות הקיימת והמוצעת (הצעות לשינוי באדום):

תחום	המצב כיום - שעות שבועיות בסמסטר.	המלצת הוועדה
עברית		
רמה ב-ג	14	16
רמה ד	10	14
רמה ה	8	8
רמה ו	6	6
אנגלית		
רמה 5.5	12	לבטל
רמה 5	12	12
רמה 4.5	10	12
רמה 4	8	10
רמה 3	6	10
רמה 2	6	8
משטר וממשל במדינת ישראל	4	4
קורסי תוכן		
מדעי הטבע		
מתמטיקה	2 קורסים בהיקף 11 שעות	להשאיר ללא שינוי
קורסי בחירה	10 שעות	6 שעות

		מדעי הרוח והחברה
ניתן בעברית – להשאיר ללא שינוי	4	היסטוריה של התרבות
לצרף לקורסי הבחירה – הוא לא צריך להינתן בנוסף	4	מטיטניק ועד אינסטגרם
6 ביחד עם הקורס "מטיטאניק ועד אינסטגרם"	4	קורסי בחירה
מומלץ כי הקורס ילמד גם בסמסטר השני וכן לכל התלמידים – רוח, חברה וטבע (עם דגשים דיסציפלינריים). בנוסף, כפי שכתוב בדו"ח עצמו יש ללמד את כל הקורסים (עברית, אנגלית ותוכן) בצורה שתיתן דגש על מיומנויות אלה.	2	מיומנויות כתיבה אקדמית
יש לבחון אפשרות ללמד את הקורס בעברית. או חלק ממנו שיועבר בעברית למשל לקראת סוף השנה או הסמסטר	8	פיתוח חשיבה ביקורתית (דיגיטלי בערבית)

נספח 3: סיפי קבלה ישירה על סמך תאוג'יהי לתלמידי תו"ל לקראת תשפ"א*

תאוג'יהי	חוג הלימודים
90	הפקולטה למדעי הרוח: למעט חינוך, קוגניציה, אמירים, רביבים (600, 9.75)
92	חינוך (650, 10.00)
92	הפקולטה למדעי החברה: ג"ג, מדעי המדינה, סוצ', תקשורת (650, 10.00)
93	יחב"ל
94	הפקולטה לחקלאות: אגרואקולוגיה, כלכלת סביבה, מדעי הצמח, מלונאות, קרקע ומים, שמירת טבע (650, 10.00)
95	מדעי בעלי החיים (700, 10.25)
95	הפקולטה למדעי החברה: סטטיסטיקה (650, 10.50)
96 + ועדה	הפקולטה למדעי הטבע: ביולוגיה (700, 10.5)
96 + ועדה	כימיה, פיסיקה (675, 10.50)
96	הפקולטה לחקלאות: ביוטכנולוגיה עם מדעי הצמח, הגנת הצומח, בעלי חיים וכלכלת סביבה (700, 10.5)
96 + ועדה	ביוטכנולוגיה ובעלי חיים (700, 10.5)
95	הפקולטה לחקלאות: ביוכימיה ומזון (725, 10.75)
96 + ועדה	מדעי התזונה (725, 10.75)
96 + ועדה	בית הספר למינהל עסקים: חשבונאות (675, 11.00)
96 + ועדה	ביה"ס לעבודה סוציאלית: עבודה סוציאלית (680, 11:00)
96 + ועדה	הפקולטה לחקלאות: ביוטכנולוגיה וביוכימיה ומדעי המזון (725, 11.00)
97.5 + ועדה	מדעים ביו-רפואיים (700, 11.50)

*הערכים בסוגריים הם ערכי הקבלה הישירה לאותם חוגים על סמך בגרות ישראלית או פסיכומטרי וניתנים לצורך השוואה.

**בכל המקרים בהם כתוב "ועדה" מדובר בחוגים בהם יש מכסות לקבלה הישירה על סמך התאוג'יהי. במקרים אלה בוחרים מתוך הנרשמים את בעלי הנתונים הגבוהים ביותר וזאת בהתייעצות עם החוג.

נספח 4: מימושים של קבלות ישירות על סמך התאוג'יהי בתשע"ח – תש"פ

מימושים של קבלות ישירות בתש"ף על סמך תאוג'יהי, לפי חוג

מספר	שם חוג	חוג
1	הלשון העברית	109
14	לימודי האסלאם והמזרח התיכון	122
2	שפה וספרות ערבית	123
2	לימודי אסיה	124
2	ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדו	150
1	לימודים רוסיים וסלאוויים	156
1	שפה וספרות גרמנית	157
3	אנגלית	176
6	לימודים רומאניים	179
1	תולדות האמנות	197
6	חינוך	200
9	סוציולוגיה ואנתרופולוגיה	301
13	יחסים בין-לאומיים	312
1	תקשורת ועיתונאות	323
2	חשבונאות	325
3	עבודה סוציאלית	431
2	ניהול מלונאות, משאבי מזון ות	729
1	גאוגרפיה, סביבה וגאואינפורמט	821
1	סטטיסטיקה ומדע הנתונים	824
51	סה"כ ראשים לאוניברסיטה	

מימושים של קבלות ישירות בתשע"ט על סמך תאוג'יהי, לפי חוג

2	אנגלית
1	ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום
1	בלשנות
4	גאוגרפיה, סביבה וגאואינפורמטיקה
5	היסטוריה
1	הלשון העברית
34	חינוך

2	חשבונאות
13	יחסים בין-לאומיים
2	לימודי אסיה
4	לימודי האסלאם והמזרח התיכון
13	לימודים רומאניים
1	לימודים רוסיים וסלאוויים
4	מדע המדינה
1	מדעי החיים (ביולוגיה)
2	מדעי התזונה
1	ניהול מלונאות, משאבי מזון ותיירות
11	סוציולוגיה ואנתרופולוגיה
4	עבודה סוציאלית
2	פילוסופיה
2	שפה וספרות גרמנית
9	שפה וספרות ערבית
3	תקשורת ועיתונאות
71	סה"כ ראשים לאוניברסיטה

מימושים של קבלות ישירות בתשע"ח על סמך תאוגיה, לפי חוג

1	ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום
4	גאוגרפיה
1	היסטוריה
20	חינוך
10	יחסים בינלאומיים
2	לימודי אסיה
3	לימודי האסלאם והמזרח התיכון
4	לימודים גרמניים, רוסיים ומזרח אירופיים
7	לימודים רומאניים ולטינו אמריקניים
1	מדע המדינה
1	מדעי החיים (ביולוגיה)
12	סוציולוגיה ואנתרופולוגיה
2	סטטיסטיקה
1	פילוסופיה
4	שפה וספרות ערבית

6
49

תקשורת ועיתונאות
סה"כ ראשים לאוניברסיטה